olekuid j. m. Kiriku tulundusliku seisundi rajamiseks kindlale alusele pidas R. läbirääkimisi maapäevale kogunenud aadliga, kes aga algusest peale osutas R.-e vastu ükskõiksust või koguni vaenulisust. Aadli esindajad polnud rahul kirikuõpetajaskonna kokkukutsumisega Tallinna, kus R. oli saanud otsesel teel teateid kirikuõpetajailt. Aadel väitis, et need teated eesti rahva seisundist pole õiged ja piiskopi kujutelm sellest ei vasta seega tõele. On võimalik, et R. õige teravalt laitust avaldas aadlile ja viimase seas pahameele esile kutsus. Igatahes polnud maapäevale tulnud aadel nõus R.-e ettepanekuga kutsuda Tallinna kirikuõpetajaid ja talupoegi, kes võiksid maa seisundi kohta tõendusi anda, ja kui piiskopp siis aadlile teravaid etteheiteid tegi, lubasid aadli esindajad kaevata kuningale piiskopi ülekohtuste väidete ja haavavate sõnade pärast. Nii äpardusid R.-e üritused aadli suhtes täielikult. Paremini ei õnnestunud nad ka Tallinna linnaga. R.-e soovi järgi pidi ka Tallinna kuuluma tema visitatsioonivõimkonda, kuid Tallinna raad väitis, et linnakonsistoorium ja -kirikud raele alluvad. Okt. keskpaiku reisis R. tagasi Rootsi. 1½ a. hiljemini läkitas Harju-Viru rüütelkond oma saadikud Rootsi kaebama R.-e esinemise peale, kuid asja selgitamisel Stokholmis, kuhu kun. oli R.-e Westeråsist kutsunud, said aadli saadikud Gustav Adolf'ilt õige ägedais sõnades põhjalikult noomida. Väites täielikult tutvunud olevat üksikasjadega kiitis kun. kõigiti heaks R.-e tegevuse. — Eestimaalt tagasi pöördunud, jätkas R. oma tööd Westeråsi piiskopkonnas ja võitles suure innuga kiriku iseseisvuse eest, keeldudes lubamast ilmliku elemendi vahelesegamist kiriku siseoludesse. Oma võrdlemisi ägeda ja energilise iseloomu tõttu sattus ta vastollu riigivalitsusega, eriti Axel Oxenstierna'ga (vt.), kes ei võinud alati nõus olla R.-e liiga iseseisva talitusviisiga. R. suri 8. VIII 1646 Westeråsis.

Nord. Familjeb.II, 23.; Biographiskt Lexikon öfver namnkunnige svenska män, 12. (1845); G. O. F Westling, Biskop J. Rudbecks visitation i Estland 1627 (1890); Fr. Westling, Estlands kyrka 1571 — 1644 (Kyrkohistorisk Årsskrift 1921); T. Christiani, Bischof Dr. J. R. u. die erste estländ. Provinzialsynode (B. M. 34.); W. Greiffenhagen, Heimische Conflicte mit Gustav II Adolph (Beiträge III).

A. R. C.

RUMMA, Jaan, maateadlane, sünd. 10. II 1887 Läänemaal Velise v. talupidaja pojana, oli peale Tallinna linnakooli ja selle juures olnud pedagoogiliste kursuste lõpetamist aa. 1908 — 10 rahvakooliõpetajaks Märjamaa v. Paekülas, astus selle järel Pihkva õpetajate instituuti, mille lõpetas a. 1913, oli siis õpetajaks aa. 1913 — 17 Tapa algkoolis, 1917 — 19 Tallinna keskkoolis ja 1919 — 25 Tartu õpetajateseminaris, võttes 1919. a. I poolel osa Eesti Vabadussõjast. Tartu siirdunud, õppis R. Tartu ülikoolis maateadust prof. J. G. Granö' (vt.) juhatusel, toimides selle kõrval aa. 1921 — 23 Eesti Kirjanduse Seltsi koduuurimis-toimk. juhatuse liikmena ja vabatahtl. assistendina ülikooli geograafiakabineti kodu-uur.-osakonnas. Lõpetanud jaan. 1923 Tartu ülikooli geograafia magistri astmega, oli R. samal a. ülikooli stipendiaadina prof. A. Penck'i juures Berliinis edasi töötamas ja valiti sügisel 1923 ülikooli ajut. ülemääraseks õppejõuks geograafia alal. E. K. S.-i koduuur.-toimk. abijuhatajana oli ta kodumaad maateaduslikult, ajalooliselt ja tulunduslikult kirjeldava suurteose »Eesti« peatoimetajaks, organiseerides edukalt kodu-uurimise tööd. R. toimetusel ilmus mainitud teose I köide »Tartumaa« (Tartu, 1925) ja valmistati suurem osa II köitest (»Võrumaa«, ilm. Tartus, 1926), kuna seda lõpule viimast takistas R.-t surm 24. V 1926 Tartus. Tema kavatsetud täielikust Eesti maastikuteaduslikust uurimusest ilmusid kokkuvõtlikud geogr. ülevaated maakondade kohta (peale Võru- ja Petserimaa) Riigi Statistika Keskbüroo väljaantud 1922. a. üldrahvalugemise andmete vihkudes (IV — X, Tallinna, 1923 — 24) ja Eesti järvede ja saarte pindala mõõtmisresultaadid ajakirjas »Loodus« (1923, nr. 10 — 11, 1924, nr. 3, 4, 6, 8, 10 — 12). Selle kõrval teotses R. edukalt koolimehena ja õpperaamatute autorina. Ta ilmutas »Maateaduse õppeviisi« (Tartu, 1920), »Üldise maateaduse« keskkoolidele (*ibid.*, 1922) ja koos J. Kents'iga maateaduse õpperaamatu »Euroopa« (*ibid.*, 1925). Peale selle on ta avaldanud rohkesti vähemaid kirjutisi ajakirjades »Kasvatus« ja »Loodus« ja ajalehis.

Omastelt saadud andmed; Post. 1926, nr. 138; Vaba Maa 1928, nr. 121. *E. K.*

RUMOR, vt. **AST.**

RUSS, vt. **RUTZE.**

RUSSOW, Balthasar, kroonik, sünd. arvat. a. 1542 või 1543 nähtavasti Tallinnas, õppis Tallinna triviaalkoolis ja aa. 1559—62 vürstlikus pedagoogiumis Stettiinis, ordineeriti a. 1563 Tallinnas abi-kirikuõpetajaks ja sai a. 1566 Pühavaimu eesti koguduse õpetajaks; sellel kohal püsis ta kuni a.-ni 1600, mil ta ametist loobus. Ta suri a. 1602 Tallinnas. Tema pikaajalise ametitegevuse kohta säilinud vähestest teadetest selgub, et R. oma koguduse rahaasjades on olnud kaunis ebatäppis ja m. s. 1594. a-st alates kiriku sissetulekute kohta pole esitanud mingit aruannet. Ka R.-i eraelu